

А. П. Варанецкая

ПЕРАКЛАД АРХАІЧНЫХ ГРАМАТЫЧНЫХ ФОРМ У ПАЭТЫЧНЫМ ДЫСКУРСЕ

У сучасны момант архаічныя граматычныя формы выкарыстоўваюцца ў літаратуры як сродак стылізацыі, які надае творам асаблівы характар і рытм, узмацняе эстытычнае і эмацыйнае ўздзеянне на чытача, спрыяе захаванню моўнай аўтэнтычнасці і культурнай самабытнасці, але адначасова яны з'яўляюцца і перакладчыцкай праблемай.

Мэта даследавання – выявіць спосабы перакладу архаічных граматычных формаў у паэтычным дыскурсе. Аб'ект даследавання – эквіваленты архаічных дзеяслоўных форм ў перакладзе на англійскую мову. Даследаванне выканана на матэрыяле перакладзенага на англійскую мову паэтычнага зборніка «Ксты» Рыгора Барадуліна.

Адметным з'яўляецца тое, што ўжытыя ў вершах Р. Барадуліна архаічныя формы дзеясловаў, якія і сёння выкарыстоўваюцца ў некаторых беларускіх дыялектах, з'яўляюцца кампрэсіўным сродкам рытмічнай арганізацыі верша, а таксама спрыяюць стварэнню непаўторнага аўтарскага стылю: *Дрыжэцьмем / Над сваёй глухой пасцеллю / Узводзьма ў сэрцах / Госпаду храмы.*

Фактычным матэрыялам даследавання паслужылі 19 архаічных дзеяслоўных формаў. У англійскай мове яны перададзены, напрыклад, наступным чынам: *Пілнаваціся кожны мусіць Роднага Бога, / Пілнаваціся кожны мусіць Роднай зямлі. / Не цяплее душа / Ня цяпельца чужога, / Каласіцца туга / На чужой араллі. – Every person **should keep** / To his native God. / He **should keep** / To his native land. / As your soul will never get any warmer / By the stranger's fire again. / Only sorrow can shoot into ears / In the field of an alien; Трывацьме на зямлі каменны век, / Пакуль на сэрцы / Камень носіць чалавек. – The Stone Age **will keep living** / on Earth, / Because a man / Has harbored a grudge since the birth; Мелкія ў суцяшэння кішэні, / Хто не клаў у іх, той дастае. / Узвышаймася. / Бо на ўзвышэнне / Вышыні ў нябёсаў стае! – Solace has shallow pockets / And those, who did not fill them up, / Prefer to make them empty. / **So let us raise ourselves** / As only within that raise / The skies lack their height.*

Такім чынам, паэтычны зборнік Р. Барадуліна «Ксты» — выразны ўзор духоўнай лірыкі, крыніца надзвычайнай колькасці адметных словаформаў. Даследаванне асаблівасцяў перакладу архаічных граматычных адзінак на англійскую мову дазваляе адзначыць, што часцей за ўсё пры перадачы дзеяслоўных формаў у мове перакладу выкарыстоўваюцца адпаведныя аналітычныя формы дзеяслова, а таксама ў складзе мадальных канструкцый. Стылістычна-прагматычны патэнцыял архаічных дзеяслоўных формаў у перакладзе не рэалізуецца.